

4. Триус Ю. В. Система електронного ВНЗ на базі MOODLE: Методичний посібник / Ю. В. Триус, І. В. Герасименко, В. М. Франчук // За ред. Ю. В. Триуса. – Черкаси. – 220 с.
5. Смірнова-Трибульська С. М. Дистанційне навчання з використанням системи MOODLE: Навчально-методичний посібник. / Смірнова-Трибульська С. М. – Херсон: Видавництво Айлант, – 2007. – 465 с.
6. Сайт дистанційного навчання ХДМА. Режим доступу до сайту: <http://www.dist.kma.ks.ua/>.

ZAYTSEVA TATYANA, KRAVTSOVA LYUDMILA, KAMINSKAYA NATALIA

Kherson State Maritime Academy

INTRODUCTION OF THE SYSTEM OF INDEPENDENT TESTING:

FORMATION OF THE MECHANISM OF THE OBJECTIVE ASSESSMENT OF KNOWLEDGE

The article is devoted to the analysis of research experimental work on the integration of the educational process on the basis of the competence approach in the state educational policy of Ukraine, which is held in the Kherson Maritime Academy. One of the directions of this work is the creation and implementation of a distance education platform to support the educational process in the KSMA. Competent-oriented vocational education is the reaction of the education system to the changes that have occurred in the social and economic sphere, to the processes that have emerged together with the market economy.

The distance learning system of KSMA is built on the basis of the open Moodle platform, which offers a wide range of opportunities to fully support the learning process in the remote environment, namely, a variety of ways of presenting the training material, testing knowledge and monitoring progress. The peculiarity of the developed system is that the effectiveness of the training strategy is provided by taking into account the psychological characteristics of the user contingent, the ultimate goal of training, the motivation of the whole process of education, namely, the specifics of the seaman's profession. One of the main directions of the work was a complete replacement of the classical methodology for conducting the examination session for complex testing, which covers all disciplines from 1 to 5 courses of study and is conducted on the basis of a distance education platform.

The use of the distance learning system, taking into account the specificity of the professional orientation, positively influenced the improvement of the training quality of the marine industry specialists, the competence of future specialists and the ability to perform complex tasks related to their professional activities. The results of the experiment showed that own site of distance learning is an effective tool for studying the teaching material and for testing the quality of its learning.

Keywords: *distance learning, competence approach, system testing.*

ЗАЙЦЕВА ТАТЬЯНА, КРАВЦОВА ЛЮДМИЛА, КАМИНСКАЯ НАТАЛЬЯ

Херсонская государственная морская академия

ВНЕДРЕНИЕ СИСТЕМЫ НЕЗАВИСИМОГО ТЕСТИРОВАНИЯ: ФОРМИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ОБЪЕКТИВНОЙ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ

Статья посвящена анализу исследовательской экспериментальной работы интеграции учебного процесса на основе компетентностного подхода в государственную образовательную политику Украины. Одним из направлений этой работы является создание и внедрение платформы дистанционного образования для поддержки учебного процесса в Херсонской государственной морской академии.

Ключевые слова: *система дистанционного обучения, компетентностный подход, компетенции, система тестирования.*

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Кравцова Людмила Володимирівна - кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій, комп'ютерних систем та мереж Херсонської державної морської академії.

Коло наукових інтересів: професійна підготовка майбутніх фахівців морської галузі, платформи дистанційного навчання.

Зайцева Тетяна Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій, комп'ютерних систем та мереж Херсонської державної морської академії.

Коло наукових інтересів: професійна підготовка майбутніх фахівців морської галузі, хмарні технології.

Камінська Наталія Геннадіївна - викладач кафедри інформаційних технологій, комп'ютерних систем та мереж Херсонської державної морської академії.

Коло наукових інтересів: професійна підготовка майбутніх фахівців морської галузі, електронне навчання.

УДК 378.14:371.132

Ігнат'єва Аліна

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Стаття присвячена виокремленню психолого-педагогічних аспектів формування професійної компетентності студентів, до яких відносяться: володіння рідною та іноземними мовами, застосування навичок мовлення та норми відповідної мовної культури; інтерактивне використання іноземної мови, символіки, текстів; застосування технологій інтерактивної взаємодії; аналіз та оцінка досягнень національної та світової культури, духовний аспект сучасної української країни; застосування методів самовиховання, орієнтованих на систему національних цінностей; застосування моделі демократичної поведінки та певної стратегії; культура педагогічного спілкування, позитивні емоції до діяльності; педагогічна уява, розширення кругозору; професійна орієнтація та самовизначення особистості; наявність пізнавальної зацікавленості. Визначено основні блоки моделі конкурентоздатного фахівця, зазначено, що за допомогою певних засобів і прийомів педагогічний колектив прагне виховати особистість, пристосовану до змін ринку праці, політичних та економічних змін у

державі, особистість здатна адаптуватися в такому складному сучасному світі. Указано, що одним із шляхів оновлення змісту освіти є переорієнтація педагогічної діяльності зі знаннєвої парадигми на діяльнісну.

Ключові слова: компетентність, студенти, формування, процес, навчання, особистість.

Постановка проблеми. Розвиток освіти, пов'язаний з модернізацією процесу професійної підготовки фахівців забезпечує: цілісне, системне оновлення, приведення у відповідність до тих змін, які здійснюються у політичному, культурному, соціальному, правовому просторі нашої держави. Нині перед державою поставлені важливіші завдання щодо вирішення наукових питань професійної компетентності студентів, здатних своєчасно реагувати на новітні вимоги часу, приймати адекватні рішення та отримувати позитивні результати. Одним із шляхів оновлення змісту освіти є переорієнтація педагогічної діяльності зі знаннєвої парадигми на діяльнісну. Орієнтуючись на пріоритетність професійної компетентності ця модель містить розвиток особистості педагога, його концептуального «Я», розуміння соціокультурної й освітньої ситуації, усвідомленні себе як особистості в першу чергу, а пізніше – як професіонала. Сучасний вищий навчальний заклад повинен розвивати в собі професійну компетентність, яка забезпечує рух людини до намічених досягнень. Можна зазначити, що професійна компетентність виконує важливу соціальну місію, є своєрідним інструментарієм, що допомагає будувати взаємини з навколишнім світом та суспільством у цілому.

Аналіз актуальних досліджень. У наш час багато вчених намагається поєднати компетентнісну модель навчання із традиційною (підходи В. А. Болотова, В. В. Серікова), переглянути стандарти професійної освіти із позицій компетентнісної моделі фахівця (Ю. Г. Татур). Необхідність включення компетентнісного підходу в систему освіти, визначається зміною освітньої парадигми, як сукупності цінностей, засобів, яка є характерною для членів конкретного суспільства (Т. Кун).

Мета статті полягає в розкритті поняття «професійної компетентності» та визначенні психолого-педагогічних аспектів формування професійної компетентності студентів.

Методи дослідження: аналіз психолого-педагогічної літератури, ретроспекція, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. *Компетентність* – спеціальним шляхом організовані набори знань, умінь, навичок і ставлень, які набуваються в процесі навчання, що дають змогу визначати і розв'язувати проблеми незалежно від ситуації, контексту проблеми, характерної для певної сфери діяльності [1, с. 2].

Компетентнісний підхід – це спрямованість педагогічного процесу на формування ключових і предметних компетентностей особистості.

Компетентнісний підхід в освіті має такі складові:

1. Головна ідея – успіху сприяє досвід самостійного розв'язування проблем.
2. Розв'язування будь-якої проблеми є змістом освітньої діяльності.
3. Рівень освіченості тим вищий, чим ширшою є сфера діяльності, у якій проявляється здатність діяти самостійно.

До психолого-педагогічних аспектів формування професійної компетентності студентів можна виокремити:

1. Володіння рідною та іноземними мовами, застосовувати навички мовлення та норми відповідної мовної культури.
2. Інтерактивне використання іноземної мови, символіки, тексти.
3. Застосування технологій інтерактивної взаємодії.
4. Аналіз та оцінка досягнень національної та світової культури, духовний аспект сучасної української країни.
5. Застосування методів самовиховання, орієнтованих на систему національних цінностей.
6. Застосування моделі демократичної поведінки та певної стратегії.
7. Культура педагогічного спілкування, позитивні емоції до діяльності.
8. Педагогічна уява, розширення кругозору.
9. Професійна орієнтація та самовизначення особистості.
10. Наявність пізнавальної зацікавленості [3, с. 19].

Принципові особливості компетентнісного підходу свідчать про те, що необхідно змінювати педагогічну діяльність, орієнтуючи її на створення організаційних умов для вироблення навичок діяти у будь-яких ситуаціях, застосовуючи знання.

Адже, слід зазначити, що робота над собою – це внутрішня організація всього життя. Прагнення успіху втілює потреби людини (студента) в самореалізації. Самореалізація, у свою чергу, передбачає розкриття потенціалу особистості як людини освіченої, культурної, творчої.

Однією з умов успішної самоосвіти є знання її критеріїв, що конкретизують аспекти ефективності та параметри оцінювання, проведення самодіагностики:

- педагогічний (освітні програми та технології, рівень навченості);
- соціально-педагогічний (характер взаємин між учасниками навчально-виховного процесу);
- соціальний (рейтинг педагога).

Досягнення висот професійної компетентності потребує максимальних особистих зусиль, величезної працездатності, та найголовніше – безмежного бажання студенту стати педагогом-майстром.

Тож, до основних ціннісних складових професійної компетентності студентів можна визначити стратегію: компетентності, конкурентоздатності, креативності, ерудиції, культури особистості.

Ознаками професійної компетентності майбутнього педагога є: способи діяльності й поведінки; цінності й ціннісні орієнтації; знання, досвід завдання проблем; традиції та норми; уміння та навички [5, с. 60].

Конкурентоздатність полягає в оптимальному сполученні професіоналізму й універсалізму, успіху у професійній сфері, здатності до саморозвитку та стресостійкості.

Креативність один із показників творчої інтелектуальної здатності студента з визначеними властивостями:

- швидкість (кількість ідей, що виникають упродовж часу);
- оригінальність (здатність висувати ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих);
- сприйнятливість (чутливість до незвичайних суперечностей, деталей);
- метафоричність (схильність використовувати засоби для вираження своїх думок).

Ерудиція – обізнаність, глибокі всебічні знання, інформованість.

Візуальна привабливість – першорядна складова особистості. Привабливою є та людина, яка обізнана на етикеті, дружелюбна, упевнена у собі, має почуття гумору.

До основних ознак професійної компетентності відносяться: відкритість інноваціям; гнучкість; емоційна стійкість; єдність думок, узагальнень, залежностей; контактність; комунікабельність; креативність; висока професійна підготовка; відповідальність [2, с. 12].

Компетентнісні завдання мають не лише навчальну, але й життєву цінність тоді, коли вони ґрунтуються на актуальному матеріалі, містять опис цікавої ситуації, пояснення потреби виконання й виходять за межі предметного матеріалу.

За твердженням І. Беґа, керівництво формуванням професійної компетентності тільки тоді може дати позитивний результат, коли воно впливатиме на особистість не прямо, а через розгортання внутрішньої активності, через організацію її внутрішніх мотиваційних сил, що визначають поведінку. Конкретні механізми професійного розвитку є індивідуально-своєрідними і відповідають вихідним індивідуальним особливостям.

Тому, незалежно від видів прийомів або інтерактивних технологій, слід дотримуватися таких правил:

1. Ставити студента в ситуації, які вимагають виявлення розбіжностей, відмінностей між наявними фактами, знаннями.
2. Запроваджувати інтерактивні методики навчально-пізнавальної діяльності.
3. Навчити мислити креативно, визначати причинно-наслідкові зв'язки.
4. Використовувати схеми, алгоритми, плани.

За допомогою певних засобів і прийомів педагогічний колектив прагне виховати особистість, пристосовану до змін ринку праці, політичних та економічних змін у державі, особистість здатну адаптуватися в такому складному сучасному світі.

Перший засіб – це *професійна орієнтація студентів*, створення для них ситуації свідомого вибору майбутньої професії з урахуванням реальних потреб економіки у фахівців певного профілю та рівня підготовки.

Під час приймальної кампанії велику допомогу у виборі майбутньої професії надає інформація розміщена на сайті ВНЗ в мережі Інтернет, окрім загальних правил прийому.

Велике значення для професійної орієнтації студентів є здобуття *другої базової вищої освіти та отримання професії* – це максимально розширює можливість майбутнього працевлаштування.

Треба надавати екскурсії, а також використовувати можливості Інтернету, показувати відео з життя та практики студентів старших курсів.

Найважливіший засіб – це *професійно-практична підготовка студентів*, яка реалізується під час виконання практичних робіт, зошитів на друкованій основі, проходження педагогічних практик.

Підвищенню рівня пізнавальної самостійності, високому ступеню наочності й безперервному самоконтролю засвоєння знань та умінь, формуванню необхідних професійних компетенцій сприяє застосування в навчальному процесі *інформаційних технологій*.

Велике значення для формування професійних та комунікативних компетенцій студентів має застосування *інтерактивних технологій*, проведення ділових ігор, тренінгів, проблемно-розвиваючого навчання.

Адже для того, щоб активізувати навчальну діяльність у ході викладення лекційного матеріалу, необхідно моделювання різноманітних виробничих ситуацій.

Основний метод, який використовують викладачі під час викладання лекційного матеріалу – це *метод бесіди пояснення*, тобто відбувається постійне спілкування зі студентами, обмін інформацією та досвідом, *тренінг* – призначений дати або поновити знання та навички і перевірити ставлення до проблеми. Під час здійснення контролю і систематизації знань отриманих студентами.

Вагомою технологією в педагогічній практиці вважається *технологія співробітництва*. Яскравим прикладом реалізації цієї технології у виші є робота студентського парламенту. Студенти стають не лише учасниками, а також партнерами навчально-виховного процесу, беруть активну участь у всіх напрямках діяльності навчального закладу, набуваючи неоціненного досвіду соціальної роботи.

Наступний засіб – це *розвиток творчих здібностей студентів*. Для того, щоб майбутні спеціалісти могли успішно адаптуватися до нових умов життя, гармонійно та безконфліктно взаємодіяти у конкретному середовищі, необхідно, щоб відбувався розвиток здібностей, якостей та умінь відбувався в освітньому просторі ВНЗ систематично і планомірно шляхом їх залучення до науково-дослідної роботи та участі в науково-практичних і науково-теоретичних конференціях, починаючи з перших курсів.

Під час підготовки виступів студенти готують різноманітний ілюстративний матеріал, фото- та відеоматеріали, їх виступ завжди мають табличний та графічний супровід.

Студентський вік – це головний період для розвитку основних соціогенних і професійних компетенцій людини, а саме:

- формування професійних, світоглядних і громадських якостей майбутнього фахівця;
- розвиток професійних здібностей як передумови подальшої самостійної професійної творчості;
- ставлення інтелекту та рис характеру;
- формування соціальних цінностей у зв'язку з професіоналізацією.

Педагогічне керівництво слід здійснювати в таких напрямках:

- постійне вивчення індивідуальних особливостей студентів, поширення кращого досвіду їхньої роботи над собою;
- роз'яснення студентам сучасних вимог до особистості фахівця вищої кваліфікації;
- значення професійного самовдосконалення та визначення конкретних завдань із самоосвіти і самовиховання;
- ознайомлення студентів із ефективними прийомами роботи над собою;
- формування позитивної громадської думки, стимулювання процесу самовиховання;
- контроль і допомога студентам у роботі над самовдосконаленням;
- залучення студентів до різноманітних видів діяльності, які сприяють інтенсифікації процесу самовиховання;
- створення необхідних умов для систематичної цілеспрямованої роботи студентів над собою.

Вимоги до сучасного фахівця повинні відповідати потребам сьогодення. Вони передбачають: високий професіоналізм в обраній сфері; інноваційний характер мислення і готовність до змін; навички управлінської діяльності; особисту творчу спрямованість; готовність забезпечувати умови не лише для свого творчого потенціалу; системне мислення, яке передбачає психологічну готовність; здатність та навички системного підходу до проблемних ситуацій; готовність брати на себе відповідальність; комунікативність, діловитість, здатність до міжособистісного і управлінського спілкування; володіння однією із найпоширеніших іноземних мов; знання комп'ютерної техніки [4, с. 3-4].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Сьогодні у зв'язку зі зростаючою конкуренцією освітніх послуг, загострення демографічної ситуації в країні підвищується значущість професійної компетентності педагога. Отже, завданням кожного навчального закладу є не просто надати студентам певний набір знань, а сформувати у них повагу до обраної професії, вироблення необхідних знань, умінь і навичок, розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Байлова Н. М., Євдокименко Л. А. Використання компетентісно зорієнтованих завдань / Н. М. Байлова, Л. А. Євдокименко // Початкове навчання та виховання. – 2016. – № 12. – С. 2-4.
2. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та сучасні перспективи / під. заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
3. Родригіна І. В. Компетентісно орієнтований підхід до навчання / І. В. Родригіна. – Х.: Вид. група «Основа», 2005. – 96 с.
4. Сигида С. В. Професійно-компетентісний напрям педагога початкової ланки освіти / С. В. Сигида // Початкове навчання та виховання. – 2016. – № 16. – С. 2-5.
5. Хуторский А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. Хуторский // Народное образование. – 2003. – № 3. – С. 60-62.

IGNATIEVA ALINA

Kharkiv National Pedagogical University

PSYCHOLOGIC-PEDAGOGICAL ASPECTS FORMATION

OF PROFESSIONAL COMPETENCE STUDENTS IN THE LEARNING PROCESS

Article is devoted to allocation of psychology and pedagogical aspects of forming of professional competence of students. Main units of model of the competitive specialist are determined, it is specified that by definition of certain means and methods, pedagogical collective aims to raise the personality adapted for changes of labour market, political and economic changes in the country, the personality capable to adapt in such difficult modern world.

It is specified that one of ways of updating of content of education is reorientation of pedagogical activity from a paradigm of knowledge to activity. Among psychology and pedagogical aspects of forming of professional competence of students it is possible to highlight: native and foreign languages skills, applying skills of the speech and norm of the corresponding language

culture; interactive use of a foreign language, symbolics, texts; use of technologies of interaction; analysis and assessment of achievements of national and world culture, spiritual aspect of the modern Ukrainian country; application of the methods of self-education oriented to system of national values; application of model of democratic behavior and certain strategy; culture of pedagogical communication, positive emotions to activities; pedagogical imagination, expansions of an worldview; professional orientation and self-determination of the personality; availability of informative interest.

Due to the growing competition of educational services, the importance of professional competence of the teacher increases, therefore a task of each educational institution is not simply to provide a certain set of knowledge to the student, but to create respect for the chosen profession, to develop necessary knowledge, skills, to develop the creative potential of future specialist.

Keywords: *the competence, students, formation, process, training, personality.*

ИГНАТЬЕВА АЛИНА

Харьковский национальный педагогический университет имени Г.С. Сковороды

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ

Статья посвящена выделению психолого-педагогических аспектов формирования профессиональной компетентности студентов. Определены основные блоки модели конкурентоспособного специалиста, указано, что с помощью определенных средств и приемов педагогический коллектив стремится воспитать личность, адаптированную к изменениям рынка труда, политических и экономических изменений в государстве.

Ключевые слова: *компетентность, студенты, формирование, процесс, обучение, личность.*

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ігнатська Аліна Ігорівна – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри початкової, дошкільної і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Коло наукових інтересів: загальна педагогіка, історія педагогіки, дидактика.

УДК 37.035

Лабенко Олександр

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

ПРОБЛЕМА ЗМІНИ НАУКОВОЇ ПАРАДИГМИ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА У СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ»

Відбиток на протікання всіх соціально-економічних і культурних процесів в Україні накладає глобалізація, як тенденція до всесвітнього охоплення, взаємовпливів та взаємозв'язків між різними соціальними феноменами. З огляду на сказане, перед кожним із сучасних науковців все більше постає проблема широкого переосмислення всіх цих непростих процесів у світі й в Україні, але вже виходячи із цілей та завдань певної конкретної навчальної діяльності, що здійснюється в даний період розвитку соціуму. У цій статті автор робить спробу порівняти основні характеристики ньютонівської-картезіанської і квантово-релятивістської наукових парадигм для того, щоб удосконалити навчальний курс «Соціальна робота в сфері відпочинку». При цьому, в ході системного критичного аналізу він приходить до висновку про те, що потенційно великими можливостями для модернізації даного навчального курсу володіє квантово-релятивістська наукова парадигма оскільки вона відповідає демократичній соціальній структурі суспільства і системи освіти.

Ключові слова: *наукова парадигма, ньютонівсько-картезіанська наукова парадигма, квантово-релятивістська наукова парадигма, методика викладання курсу «Соціальна робота у сфері дозвілля», методична наука.*

Постановка проблеми. Модернізація системи освіти в Україні все більшою мірою співвідноситься із педагогічними процесами, які відбуваються в Європі, а якщо ширше – на Заході. Це пов'язано, як відомо, із розвитком Болонського процесу, у рамках якого протягом найближчого часу в Європі планується створити єдиний освітній простір.

Проте, така перспектива – це лише вершина «айсберга», оскільки українській педагогічній науці у зв'язку з цим потрібно, на нашу думку, радикально змінити наукову парадигму, котра закладена в основу як освіти загалом, так і методики викладання педагогічних дисциплін. І ось чому, на нашу думку:

по-перше, з кінця ХХ століття (після отримання незалежності Українською державою) світ як соціо-природне та культурне середовище, у якому жила пересічна людина, навчався учень чи студент дуже змінилося. Адже ще якихось 70-80 років тому індивід народжувався, жив, навчався в **однорідному** (радянському) **соціальному оточенні**, яке не змінювалося протягом майже всього його життя.

Але в останні десятиліття ХХ сторіччя та 16 років ХХІ століття ситуація кардинально змінилася: **суспільство перестало бути однорідним**. Якщо раніше (за радянської влади) людина жила в соціально-політичній Системі де дозвіллєва діяльність досить жорстко контролювалась, де передбачались лише затверджені форми соціальної роботи у сфері дозвілля з комуністичною ідеологічною спрямованістю, то тепер, внаслідок багатопартійності, релігійної свободи, відкритості кордонів, інформаційної свободи (вільного доступу до Інтернет-ресурсів) ситуація із проведенням дозвілля якісно змінилась. Оскільки якісно змінились самі люди в Україні. І, головне, ці зміни в учнів, студентів, людей середнього віку відбулися на рівні свідомості, в їх «життєвій системі координат». Іншими словами, той контингент з яким